מעיקרא דדינא פירכא שכן יוצאת בכסף. ס"ה דמצי למימקט שכן יוצאת בשם ויובל ושימנין מלא ניחא ליה למיפרך פירכא דסייכא לף בשפחה כנענית להוה מצי למיעבד ק"ו משפחה כנענית מלא סייכי פירכא דשימנין ושם ויובל הקשה ס"ל יעקב מאולייש"ם מכאן למה לי כי יקח נהי מלא מצי יליף מק"ו מ"מ נילף מהיקישא שהקישה לאמה העבריה מושם אחת מאחת יקח לו הקישה הכתוב לאחת כדאיתא בקמן (דף טו.) ואחה העבריה נפקא לן בקמן (דף יד:) שנקנית בכסף מוכפלה ומה אמה נקנית בכסף אף אשה נקנית בכסף מהיקש ו) דהיקש וי"ל דאי מהיקש לחוד ס"ה מלא סגי בפרוטה עד שיהא ג' פרוטות כדבעינן באמה העבריה כדמוכח בקמן ז) ולבינו מתגלח תירץ כיון מלא ידענו באמה העבריה נקנית בכסף מלא מוכפלה להוסיף ויוצאה בכסף נקנית בכסף לף יליף מיניה קנין של אשה לפי שביאתה חיוב יוצאה בכסף כמו באמה העבריה:

מה לאמה העבריה שכן יוצאה בכסף. וע"ת נילף בסף מביאה ומה ביאה שאין קונה באמה העבריה קונה באשה בסף שקונה באמה העבריה אינו דין שיקנה באשה וי"ל כ"ש דאיכא למיפרך יבמה תוכיח שנקנית בכסף ונקנית בכסף א): **היבא** דיהבה לדידיה וקידשתו. פי' בקונטרס שמומרת הרי אתה מקודש לי וקאה שהרי באים אינו נופל לגון קידושין שאין נאסר בכך לאחר נשים ויש לפרש שמומרת הרי אני מקודשת לך ולריך לומר דיהבה לדידיה לאו דוקא שהרי מהיה מקבל הקדושין ב) מלא רוצה לומר ואמרה: **כתב** רחמנא כי יקח ולא כי תקח אשה לאיש. תימה כיון דעיקר קרא דכי יקח אתא למימר שהיא לא מקדשנו מה לריך למילף קיחה מסדה עפרון מלמד הכי שמעינן ליה מדכתיב כי יקח ולא כי תקח אחה אין אים ו"ל דאי לאו ג"ם הוה מוקמינן קרא דכי יקח אים מקידושין של ביאה אבל בקדושי כסף לא בעינן נתן הוא ואמר קמ"ל דאפילו כסף לא בעינן נתן הוא ואמר הא אמרת נתן הוא ואמר הרי זו מגורשת ואין לה עליו כלום ג) ואי מקשה ליה מי אמעוטינן קרא בגר לחילוניות דמיפוק ליה: **והנח מייתי ליה מהכא**. קידושי כסף דילוף להו רב יהודה לעיל ג) מאין כסף נפקי ליה לאתנ מקיחה דסדה עפרון: **כי יקח איש אשה ובעלה**. והלריכה הכתוב גט לפוטרה מקיחה זו דכתב סיפא דקרא והיה אם לא תמלא וגו': **והלא דין הוא**. אתחא נקנית בכסף מק"ו ולמה לי קרא: **שאינה נקנית בביאה**. אם אמרה ליה לביאה לאו אפאה אינה שפאתו בכך: **נקנית בכסף**. כדכתיב מכסף מקנתו (ויקרא כה): **זו שנקנית בביאה**. כדילף לקמן מובעלה: **יבמה אינה נקנית בכסף**. ליבם להיות כאשתו להוליאה בגט אלא חליצה כדילף לקמן (דף יד.) יבמה יבא עליה ויבמה ביאה גוממת בה ואין כסף גומר בה: **מעיקרא דדינא**. ממקום שאתה בא ללמוד דהיינו אמה העבריה יש להסיב ולכאי קאמר מעיקרא דדינא פירכא שאתסובה שהסיב בתחילה יבמה תוכיח לאו מעיקרא דדינא אתיא אלא מכח אחר ד) [בפרו"ב: כמשנ"ת. וכן בהמשך] ה) [ופס כ, כפ]. ו) [בשו"ע קיחה]. ז) [בשו"ע וי"ל ועיקר מגם דגמרינן]

מוסף תוספות

א. והורע כאן של כסף שאינו קונה ביבמה במקום שביאה קונה. תוס' הלמ"ש. ב. ואי איהי יהבא כספא לדידיה היכי הוי כסף דאב דזכות בתו זכי ליה רחמנא ולא זכות חתנו. ליטב"ש. ג. ה"א כי יקח אקדושי שטר או ביאה קאי דבהנהו דוקא בעינן אמר הוא אבל בקידושי כסף אימא דנתן הוא סגי ואפי' אמרה היא קמ"ל גז"ש דקיחה קיחה לאורויי לן דכי יקח בקדושי כסף איירי דאפי' כי נתן הוא בעינן נמי אמר הוא וכ"ש בקידושי שטר וביאה שאין שם נתינה חשובה דבעינן אמר הוא. תלמידי הרשב"ם.

ד. דלקמן דריש מה"א דובעלה למעוטי אמה העבריה וה"ק הכא לישתוק מן ה"א דובעלה ולא לכתוב אלא ובעל ועיקר קידושי ביאה נילף מיבמה ומיעוטא דאמה העבריה נדרוש מובעל דאם אינו ענין לגופו תנהו ענין למעוטי אמה העבריה. תוס' הלמ"ש.

ה. וא"כ הויא לה ביאה חמורה מכסף. ליטב"ש.

ו. בשלמא רוב פירכות שבתלמוד שהן מעין חומרות הק"ו ניחא כגון מה ליבמה שאינה נקנית בשטר, מה לאמה העבריה שכן יוצאה בכסף וכו', וכיון שמצינו בה חומרא לענין זה הדין יש ליתן בה חומרא אחרת מענין אותו הדין. תוס' הלמ"ש. ז. אבל גבי כסף לא מהני לה זקוקה ועומדת. שם.

ח. דיבמה זקוקה ועומדת וביאה זו עושה נישואין ולפיכך אין כסף קונה בה שאינו עושה נישואין אלא אירוסין בכל מקום תאמר בזו שאינה זקוקה ועומדת והיאך יקנה בה ביאה מפני שהיא עושה נשואין ביבמה הרי לאירוסין היא צריכה. רמב"ן.

קמ"ל [1] ויצאה חנם כו' ולמר בר רב אשי דאמר ולאו ק"ו הוא הא אמרינן [2] מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא ה"מ היכא דליכא לשנויי אבל [3] היכא דאיכא לשנויי משנינן: ותנא מייתי לה מהכא דתניא [2] כי יקח איש אשה ובעלה והיה אם לא תמצא חן בעיניו כי מצא בה וגו' אין קיחה אלא בכסף וכן הוא אומר [3] נתתי בסף השדה קח ממני והלא דין הוא ומה אמה העבריה שאינה נקנית בביאה נקנית בכסף זו שנקנית בביאה אינו דין שתקנה בכסף יבמה תוכיח שנקנית בביאה ואינה נקנית בכסף מה ליבמה שכן אין נקנית בשטר תאמר בזו שנקנית בשטר ת"ל כי יקח איש הא למה לי קרא הא אתיא לה [4] אמר רב אשי משום דאיכא למימר מעיקרא דדינא פירכא מהיכא קא מייתית לה מאמה העבריה מה לאמה העבריה שכן יוצאה בכסף תאמר בזו שאינה יוצאה בכסף ת"ל כי יקח איש ואיצטריך למיכתב ויצאה חנם ואיצטריך למיכתב כי יקח איש דאי כתב רחמנא כי יקח הוה אמינא קידושין דיהב לה בעל דידה הוו כתב רחמנא ויצאה חנם ואי כתב רחמנא ויצאה חנם הוה אמינא היכא דיהבה [5] (ליה) איהי לדידה וקידשתו הוו קידושי [7] כתב רחמנא כי יקח ולא כי תקח: [8] ובעלה מלמד שנקנית בביאה והלא דין הוא ומה יבמה שאין נקנית [9] בכסף נקנית בביאה זו שנקנית בכסף אינו דין שנקנית בביאה אמה העבריה תוכיח שנקנית בכסף ואין נקנית בביאה מה לאמה העבריה שאין קנינה לשום אישות תאמר בזו שקנינה לשום אישות ת"ל ובעלה ולמה לי קרא הא אתיא לה אמר רב אשי משום דאיכא למימר מעיקרא דדינא פירכא מהיכא קא מייתית לה מיבמה [10] מה ליבמה שכן זקוקה ועומדת תאמר בזו שאין זקוקה ועומדת תלמוד לומר ובעלה: ומנין

מה לאמה העבריה שכן יוצאה בכסף. וע"ת נילף בסף מביאה ומה ביאה שאין קונה באמה העבריה קונה באשה בסף שקונה באמה העבריה אינו דין שיקנה באשה וי"ל כ"ש דאיכא למיפרך יבמה תוכיח שנקנית בביאה ואינה נקנית בכסף א): **היבא** דיהבה לדידיה וקידשתו. פי' בקונטרס שמומרת הרי אתה מקודש לי וקאה שהרי באים אינו נופל לגון קידושין שאין נאסר בכך לאחר נשים ויש לפרש שמומרת הרי אני מקודשת לך ולריך לומר דיהבה לדידיה לאו דוקא שהרי מהיה מקבל הקדושין ב) אלא רוצה לומר ואמרה: **כתב** רחמנא כי יקח ולא כי תקח אשה לאיש. תימה כיון דעיקר קרא דכי יקח אתא למימר שהיא לא מקדשנו מה לריך למילף קיחה מסדה עפרון מלמד הכי שמעינן ליה מדכתיב כי יקח ולא כי תקח אחה אין אים ו"ל דאי לאו ג"ם הוה מוקמינן קרא דכי יקח אים מקידושין של ביאה אבל בקידושי כסף לא בעינן נתן הוא ואמר הא אמרת נתן הוא ואמר הרי זו מגורשת ואין לה עליו כלום ג) ואי מקשה ליה מי אמעוטינן קרא בגר לחילוניות דמיפוק ליה: **והנח מייתי ליה מהכא**. קידושי כסף דילוף להו רב יהודה לעיל ג) מאין כסף נפקי ליה לאתנ מקיחה דסדה עפרון: **כי יקח איש אשה ובעלה**. והלריכה הכתוב גט לפוטרה מקיחה זו דכתב סיפא דקרא והיה אם לא תמלא וגו': **והלא דין הוא**. אתחא נקנית בכסף מק"ו ולמה לי קרא: **שאינה נקנית בביאה**. אם אמרה ליה לביאה לאו אפאה אינה שפאתו בכך: **נקנית בכסף**. כדכתיב מכסף מקנתו (ויקרא כה): **זו שנקנית בביאה**. כדילף לקמן מובעלה: **יבמה אינה נקנית בכסף**. ליבם להיות כאשתו להוליאה בגט אלא חליצה כדילף לקמן (דף יד.) יבמה יבא עליה ויבמה ביאה גוממת בה ואין כסף גומר בה: **מעיקרא דדינא**. ממקום שאתה בא ללמוד דהיינו אמה העבריה יש להסיב ולכאי קאמר מעיקרא דדינא אתיא אלא מכח אחר ד) [בפרו"ב: כמשנ"ת. וכן בהמשך] ה) [ופס כ, כפ]. ו) [בשו"ע קיחה]. ז) [בשו"ע וי"ל ועיקר מגם דגמרינן]

נליון הש"ם

גמ' א"ר אשי כו' בעיקרא דדינא פירכא. ממוקס כה ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ובעלה וכו' ונלף מג"ם דקיחה קיחה לנקנית בביאה:

מוסף רש"י

דידה הוו. לדידה הוי ליה כסף (לעיל ג:). שכן זקוקה ועומדת. לפיכך מופס פס בכל דהו (לקמן מד.).

תוס' ר"י הזקן

אצטריך למכתב. תרוייהו להשלים דין קדושי כסף. דידה הוו. דמכי יקח לא גמרינן אלא שהאיש נותן כסף, ת"ל ויצאה ק) והיתה דגמרינן אבל יש כסף לאדון. ומוליאה חנם חזינא דהיכא דיהיב איהו לדידה הוי דאב, אבל מצית למימר דאי איהי יהבה לדידה הוו קדושי, ת"ל כי יקח איש שהאיש לוקח ונותן כסף.

1. וְאִם שָׁלֹשׁ אֵלֶּה לֹא יַעֲשֶׂה לָהּ וְיָצְאָה חִנָּם אֵין כָּסֶף: שמות כא יא
2. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ: דברים כד א
3. וַיְדַבֵּר אֶל עֶפְרוֹן בְּאָזְנֵי עַם הָאָרֶץ לֵאמֹר אַךְ אִם אַתָּה לוּ שְׁמָעֵנִי נָתַתִּי כֶּסֶף הַשָּׂדֶה קַח מֶנִּי וְאֶקְבְּרָה אֶת מֵתִי שָׁמָּה: בראשית כג יג